

Efter sommarens debatt om Gud

»Vi har inte gjort oss själva«

Under försommaren följde jag med frustration den debatt i DN och SvD som utlösts av Humanisternas affischkampanj ”Gud finns nog inte”, en frustration som påminner mig om något jag varit med om förut: ett TV-program med pratpanel om religiösa frågor. Morton Narowe var judisk representant, jag själv och Stanley Sjöberg var kristna, Ann-Sofie Roald var där som muslim. Panelen inkluderade också en arg ung man som skulle vara den fria anden och kulturpersonligheten – tyvärr har jag glömt hans namn.

Under samtalet hade jag Morton Narowe på ena sidan, och vi fick bra kontakt. Som samtalet utvecklades och genom det jag vet blev jag ändå påtagligt medveten om att vi inte bara möttes som privatpersoner utan också som representanter. Jag var där som kristen, han som jude, och någonstans i rummet fanns den. Historien. Förintelsen. Min tillhörighet till en religion som bidrog till att göra pogromerna och genociden möjlig. Jag kände det starkt: Vi har inte gjort oss själva. Vi har växt upp i historien, vi har sagt ja till att vara del av de traditioner som vi föddes in i, vi har gått in i att representera något som sträcker sig genom århundraden med allt vad som där skett. Jag insåg att nu gäller det att försöka ta ansvar, vara situationen vuxen, visa att jag som både präst och bibelforskare lärt mig något så att det jag säger om Jesu död och våra liv är något annat än det som sägs av antisemitismens kreatur.

På andra sidan hade jag den unge mannen, som inte representerade någon rörelse, vare sig religiös, politisk, facklig eller social. Han var sig själv: ung, häftig, rolig. Han var mycket upprörd över att det är så tråkigt i kyrkan. Det räckte alltså inte med att jag har del i folkmord, jag är tråkig också. Som diskussionen utvecklades var det främst tråkigheten vi kristna måste stå till svars för.

Stanley Sjöberg klarade det: han hade ju just öppnat egen församling, behövde därför bara tala för sig själv, och kunde betryggande intyga att i hans församling är det inte tråkigt. Själv stod jag där, som representant för hela Svenska kyrkan och alla dess

församlingar och kunde inte intyga att det alltid och överallt är roligt. Jag stod där, tråkig som en LO-pamp eller en kommunpolitiker eller någon annan som inte är sig själv utan del av, representant för, en stor organisation eller trögrörlig rörelse. Jag stod där plågsamt medveten om att inte ha gjort mig själv, att ha del i en historia och en tradition som rymt det värsta och det bästa. Jag lyckades vad jag kan begripa vara en ansvarig kristen teolog och forskare efter Auschwitz. Jag misslyckades i det som högljutt avkrävdes mig och som syns i TV: att själv inte vara tråkig samt att kunna garantera att min kyrka gjort bot och slutat vara tråkig.

Om jag ser något gott i Humanisternas kristendomskritik är det väl att den gör kristendom och folkmord viktigare än kristendom och tråkighet. Av det skulle det ju kunnat bli ett viktigt samtal mellan människor av olika tro (ateister och agnostiker inkluderade) och etnisk bakgrund som alla som erkänner att ingen av oss gjort sig själv. Som erkänner att den som valt att stå för något mer än sig själv och leva som del av ett sammanhang med en historia har del i något som är komplext, blandat, på gott och ont. Ett samtal mellan människor som lever i kritisk självreflektion men ändå vågar tro, som ser det onda som sker utanför dem utan att tappa blicken för sin egen delaktighet. Som söker sig bortom stereotypa bilder av varandra och lär av varandra, utan att ge upp sig själva. Som tillsammans ställer frågan: Vad måste vi göra?

Nu var det inte det samtalet vi fick. Men vi som skulle kunna samtala finns ju, så visst måste det vara möjligt?

För att inte tala om det spännande samtal vi skulle kunna föra mellan präster, politiker och fackföreningsfunktionärer om den tråkighet som bär och nyskapar världen.

HANNA STENSTRÖM

